

ЙЎЛДОШ СУЛАЙМОН.

Марғилоннома

ҶАСИДА

**Вилоят «Фарғона» нашриёти
1993 йил.**

МУҚАДДИМА

Юрагим ҳувиллаб қолган чоғида,
Никобли оламдан толган чоғида,
Оталар удумин соғинганимда,
Қийнаса бегона ҳислар қонимда,
Гоҳо аъло бўлиб қолганда ўлим,
Дунёга сиғмасдан тушганда йўлим—
Ўз-ўзидан яна тузалар оғриқ,
Кўнгилнинг ич-ичи бўлади ёруғ,
Бу жой ўз шаънини тўтиб туради,
Назаримда мени кутиб туради—
Излаганим ўша нури ҳидоят,
Ўзимга қайтарар Қуръоний оят!
Имондан йўғрилиб камол топган қад,
Қучоғида вояга етган Оқибат!
Ҳусну латофату ҳаё гулзори,
Бағрида кезади ошиқлар зори,
Муҳаббат тугилган оромли кўшким,
Севгимга оламнинг севгисин қўшгим—
Сенинг қўшиғингни қўлаганимда,
Дўстларимни бир-бир ўйлаганимда,
Ифтихор туйғуси ёнар танимда,
«Соҳиби ҳидоя» ахир ёнимда,
Хаёлимдан ўтар Бобур нигоҳи,
Эшитилар гўё Увайсий оҳи.
Улуғлар руҳидан сўрайман мадад,
Бугун илҳом керак менга беадад—
Эзгу хаёл билан йўл юриб қўйдим,
Жуда қутлуғ ишга қўл уриб қўйдим.
Сенинг суратингни чизгим келади,
Ҳаммадан-ҳаммадан ўзгим келади—
Сенга бағишланган мушоирада.
Ўзимни ҳозирлаб беряман ваъда—
Сира ўхшаши йўқ бир нур тараган,
Дунё ҳавас билан севиб қараган—
Манзилга ишқимни изҳор этарман,

Бу орзу васлига қачон етарман?!
 Дўстларим кўзида ўйнаса севинч,
 Кўнглим шундагина хотиржаму тинч—
 Меҳрини тўкади янги қўшиққа.
 Учқур хаёлларим сенга ошиққан—
 Олабийлик зари бўлган Марғилон.
 Гўзаллар гўзали бўлган Марғилон.
 Ую хаёлингда тўлиб турибман,
 Яна алланечўк бўлиб турибман.
 Менга ҳушдир шеърни олов деб аташ,
 Оташни ёзишга керакдир оташ,
 Марғилонга ёзган шеърини хатимдан,
 Унга бўлган чексиз муҳаббатимдан—
 Октобга чўлғанса бутун Еру кўк,
 Кани, Йўлдош, энди юрагингни тўк!
 Қутган оҳангларим оқиб келяпти,
 Хушбўй шабадаси ёқиб еляпти!

Сен— „Соҳиби ҳидоя“ ватани

СССР ҳали ўз кучида эди,
 Ён қўшнимиз ўтнинг ичида эди.
 Ҳар қарич тупроғи бийланган қонга,
 Шунда борган эдик Афғонистонга!
 Бу сафар ҳақида китоб битганман,
 Бари алаимни ичга ютганман.
 Ҳозир у оғриқни ўйлаганим йўқ,
 Бехос эсга тушди ифтихорли чўғ—
 Уша саёҳатдан қолган хотира,
 Хаёл тўрпидан кетмайди сира.
 Юрган эдик унинг Шибирғонида,
 Мен ҳам Собир қори Нормат ёнида,
 Имомлар йиғилган ерга йўл олдик,
 Етиб бир қўрқинчли ўйларга толдик,
 Шўравий,—деб биздан ғазабланганлар,
 Ахир улар қанча азобланганлар,

Агар яқинлашсак тилгидай бўлиб,
Худди теримизни шилгудай бўлиб—
Кўзлари йилтиллаб турар аломон,
Энди улар бизни қўймайди омон!
Тўпнинг бизга раҳми келган ози ҳам.

Ҳамроҳимиз бўлган катта қози ҳам—
Довдираб қолишди ўзни йўқотиб,
Ўзимизу тил ҳам тош каби қотиб,—
Умид уздик аллақачон ҳаётдан,
Қўлини кўтариб, қози сўз котди:
—Кимлар келганини аввал билинглар,
Не қилсангиз майли, кейин қилинглар,
Марғилондан келган ахир меҳмонлар!
Қози жим, тўда жим, гўёки қонлар—
Бехосдан бир онга тўхтаб қолгандай,
Эсу ҳушни кимдир тортиб олгандай,
—«Соҳиби ҳидоя» юртиданмилар,
Наҳот, Марғилондан?—сўрашар улар.
Елкалар силкиниб, тебранди бошлар,
Баъзи бир кўзлардан тўкилди ёшлар,
Марғилон эсланди, устоз эсланди,
Унга исён руҳи ҳам бўлди банди,
Гулчаю, Истамбул, Машҳадларда ҳам,
Бошқа узоқ-узоқ, сарҳадларда ҳам—
«Ҳидоя»дан тўйиб олинар сабоқ,
Эй, унинг дарслари, юрагимга оқ.
Дунёнинг ярмида яшаган башар,
«Соҳиби ҳидоя» йўлида яшар.
Иккала қўллари кўксиларида,
Кимга эҳтиром бор бунинг барида?
Марғилон, Марғилон, қутлуғ Марғилон,
Янчилди ўртадан чиққан бир илон,
Жаҳлу жаҳолатнинг кўр офатидан,
Соғ қолдик фарзандинг шарофатидан!
Қаёққа йўқолди кўзларнинг тиғи,
Томоқда тиқилиб турибди йиғи!
Улуғ Бурҳониддин Марғилонийни,

Мусулмонлик руҳин бу имонини—
Каттик ўйлаяпман кун ўтган сайин,
Аммо шаънин тўқис ёзиш ҳам қийин,
Бу сўзни такрорлар энг одил ҳакам:
Уни ўз юртида билишади кам!
У асради бизни кимнинг қаҳридан,
Афғонга борганмиз унинг шаҳридан!
Бу ерда кўп бўлган ал-Марғилоний,
Хаммаси ҳикматлар қони ва жони!
Улар Ердан топмай ризқнинг нақдини,
Самодан қидирган инсон бахтини.
Бобурни маҳлиё этган шаҳар-ку,
Довруғи оламга кетган шаҳар-ку—
Нега ғам-ғуссадан чиқмаган боши,
Нега дарё бўлиб оққан кўз ёши?
Эшиксиз, туйнуксиз гўмбаз ости не?
Чархи кажрафторнинг калбсиз дасти не?

Нега кўчаларда кезиб сарсари,
Етмайин ҳеч кимга нолаю зори,
Увайсийни алам аёвсиз ёққан?
Нега у айланди охир тўпроққа?!
Нодирага ошиқ бўлган Умархон,
Муҳаббатдан кўнгли тўлган Умархон—
Тўйини қаерда ўтказган экан,
Шу тўғрида кани, ким ёзган экан?

Аслида тарихдан билимим хира,
Келин бўлиб тушган балки Нодира—
Марғилонга ўша ёр-ёрлар билан,
Айтилгандир роса қўшиғу ўлан,
Умархон ҳокимлик қилган пайтларда,
Аммо ёзилмаган булар байтларда!
Мирза Ниёз Файзий шоири аъзам,
Шонли номи зикр этилар баъзан,
Унинг туғилгану яшаган жойи,

Марғилонга нисбат берилар доим.
Абдураззоқ Машқий шеърин тополмай,
Ҳамон қидираман изини толмай,

Шоирлар шоири Хўжажон Рожий
 Ҳақиқат йўлининг топмай иложин—
 Мазлумликда кўриб она-Ерини,
 Юрак қони билан битди шеърини,
 Ҳақсизлик ҳаддидан ошганда беҳад,
 Тошболту Фурқатга йиғлаб ёзди хат.
 Яна Мирзо Умар қори Умидий
 Чиппакка чиққанда орзу—умиди,
 Қўл силтади ғамдан у жигар сўзаст,
 Марғилоннинг жабрдан инграгани рост!
 Зулумат қаърида шиддатли қалқиб,
 Ҳаёт ё ўлим деб Марғилон халқи—
 Водийда бошлади биринчи исён.
 Дилларда бир умид:
 ён чироғим, ён!
 Азимпошшо биби,
 Чинни бибилар,
 Уқувчим буларни тарихдан билар.
 Узоқ Россиядан бир садо келиб,
 Инқилоб дейилган шабада елиб—
 Оёқ-ости этди Марғилонни ҳам,
 Яна фарзандлари бўлишиб малҳам—
 Бошларин кўтарди қулликка қарши,
 Кўчани тўлдирди келгинди марши.
 Қурашда узилди умру жонимиз,
 Мадаминбеклару Шерматхонимиз—
 Охир қутулолмай ўзаро қасддан,
 Армонда ўтдилар бирлашолмасдан!
 Оқ бўлиб, қизиллар додини бериб,
 Эркинликка фикру ёдини бериб—
 Уни имон билан ўрашганларнинг,
 Қон бериб-жон бериб курашганларнинг—
 Номига ўқилар бугун қасида,
 Истиклол кўзимиз оқ-қорасида!
 Қимлар кўриняпти яна кўзимга,
 Қимлар нур бағишлар яна сўзимга?
 Яна онажонлар, яна оталар,
 Шеърим такрор-такрор Сизга аталар.

Машҳур Ҳожи Олим Қобулий қандай,
Жуда кўп кўчага кириб чиққандай—
Ижод саҳифасин кўлами катта,
Қўли доим баланд ҳар сиёсатда.
Кам-кам газал ёзган у кўзу қошга,
Нигоҳидан ўхшар ул Ҳазилкашга!
Не ёруғлик кўрган Муфаззал Умар,
Уни таниганлар ҳаёлга чўмар,
Қитоб чоп этолмай ўтиб кетди у,
Шундай кунни кутиб-кутиб кетди у!
Қолганлар умрини тилаймиз энди,
Бутунлай бошқача ўйлаймиз энди,
Кўнгиллари оппоқ дўсту ёрларим,
Вужудида ўчмас ўти борларим—
Ҳайиқмай на ўқу ва на ҳанжардан,
Қолқонлар қўйилган энг мудҳиш жардан
Ҳатлаб ўтган ота-оналар ҳаққи,
Йўлларни ёритган донолар ҳаққи—
Сизга йўллаяпман бугун бу хатни,
Қўриқланг тинчлигу, эрк, муҳаббатни!

Фарзандларинг—дуру заринг

Ут очишиб ўғриларга,
Кўмаклашиб тўғриларга,
Тинчлик бермай дили ётга—
Инқилобий ҳаракатга
Раис бўлган эди бир қур,
Орифмирза Абдуғофур.
Суянгани билим бўлиб,
Унга меҳри лим-лим бўлиб,
Машъалини кўтаришган,
Қанча-қанча онг ёришган—
Ул Мамажон Тошпўлатдан,
Эҳтиромни топди ҳақдан!

Маърифатнинг нури эди,
Ҳақгўйларнинг бири эди—
Саиджонов Жалолхон ҳам.
Олимжон-ку бўлган малҳам—
Нажот излаб чопганларга,
Кўнгли озор топганларга,
Шамсихону Саидхонлар,
Баҳодирхон бахтли онлар—
Келишини сўрашганлар;
Шунинг учун курашганлар.
Абдураззоқ Абдуқаҳҳор;
Ҳаёлида номусу ор—
Шу орзуни ушлаб турди,
Ҳамиша ҳам ҳушлаб турди.
Иброҳимжон грамафон,
Меҳнат аҳлини кўнглини топар,
Покдан ҳам пок қози бўлди,
Фуқаронинг кўнгли тўлди.
Шарофатхон Эшонова,
Номлари қўшиқ —наво—
Бағишласам камдай яна,
Ўт юрагу мағрур Она—
Ўтди элни ҳимоялаб,
Қаттиқ қўлу қонун талаб!
Азимова Сорахонни
Севдик, чунки бирор онни—
Совурмасдан асло елга,
Фидо этган ўзин элга!
Суянсангиз қирдай эди,
Ҳар қачон ҳам бирдай эди,
Эзгуликка бир жонмиди
Ё Сорахон Қоплонмиди?!
Узоқ йиллар раис бўлган,
Гоҳ замондан маъюс бўлган—
Пошоҳўжаев Ботиржонни
Унга ўхшаш қанча жонни—
Эслаб ўтиш вақти ҳозир,

Эркнинг тожу тахти ҳозир,
Насиб этиб турган чоғда,
Кўриндилар кўзга тоғдай,
Ортиқбегу, Жалолдинлар,
Бағри олов бўлган кунлар,
Сафга чиқди оқилу мард—
Мўйдин Дада, Урмон Аҳмад,
Обиджону, Тожиали,
Ўт ичида боқиб тоъле—
Ёғилса-да ўқлар селдай,
Улимларни енгиб келди,
Турдибиби Абдуллажон.
Аямади ҳаттоки жон—
Пиллакашлик иши учун,
Унга тўкди бори кучин,
Рустамов Яҳёхон бор,
Изларида ўнган гулзор—
Янги-янги корхонадир.
Мурод Раҳим ҳамхонадир,
Барин бирга яратишган,
Ҳунармандни яйратишган—
Техниканинг зўри билан.
Ушаларнинг қўри билан—
Баланд бўлди парвозимиз,
Эшитилди овозимиз!
Мунаввархон Тошхўжаев
Қалби қайноқ, хўп ажойиб,—
Тилидан шеър ёғиларди,
Шеър эди унинг дарди.
Абдуллажон, Шаҳрихонлар
Таълим берган ўша онлар—
Кўп суронли йиллар эди,
Унқир-чўнқир йўллар эди.
Ҳамид Қосим, Қорияхон,
Номлари ҳам эмас ниҳон.
Иброҳимжон Охунбоев
Таълимидан диллар бойиб—

Муаллимлар улғайишган,
Соттихонлар ҳисса қўшган.
Маърифатнинг ўсишига,
Саодатхон ўз ишига—
Муҳаббатин сочган эди.
Қуддус ака очган эди—
Булоқларнинг кўзларини,
Ким унутар сўзларини?!
Абдулҳамид Шерматов ҳам
Азалидан нурли қадам.
Маҳмуд мисгар буюк одам,
Фарзандларин руҳи бардам—
Ижодлари дунё кезар.
Тўланбой ҳам нозик безар—
Масжидларни, саройларни,
Қуёш, юлдуз ё ойларни
Қўндиради деворларга,
Дам олади ҳар ҳориган—
Бундай гўзал нақшни кўрса,
Ундан бугун ҳамма хурсанд!
Жалолхону Хайруллолар
Кўрганларнинг ақлин олар,
Ўймакорлик санъатида!
Ҳожали Чатоқ жуда—
Ўткирлиги бошқачадир.
Тошпўлатжон Қозоқ Қодир—
Кўли узун қурилишда.
Муҳсинжоннинг ўйи қушдай
Учиб-учиб ижод этар,
Янги атлас номи кетар—
Мағрибдан то Машириққача,
Аммо арзон бўлар қачон?!
Мўйдинжон ҳам Фозил қози
Йўқ элнинг ҳеч эътирози,
Эслаб қолдим яна кимни—
Неъматилло Иброҳимни,
Боболардан мерос қолган,
Ҳаёлини кўпдан олган

Илму ҳикмат хазинаси—
Унга очди ўз сийнасин.
Номи бор ҳар тарафларда,
Жуда машҳур арабларда!
Дилбархону Муҳаррамхон
Дарсларидан оҳанг оққан—
Болаларнинг қалбларига,
Қойил нозик таъбларига—
Не тўкилса оқ қоғозга,
Идрок бўлиб куртак ёзган.
Изланишдир босган йўли,
Талабалар жонү дили—
Башоратхон бағри қувёш.
Доим бедор Лўқмон Йўлдош
У жажжилар кўнглин тори—
Энг севимли бастакори!
Салимова Мурувватхон,
Юрагида вайғоқ ётган,
Орзулари ёзди қанот.
Исроилжон Каримов шод—
Уқувчилар билимидан,
Халқ таълими бўлимидан—
Ёғилмаган раҳмат бежиз—
Санобарни қайнатган ҳис—
Одамларга муҳаббатдир,
Ўтсиз яшаш унга ётдир.
Улуғликнинг йўлини тутган,
Ожизларнинг кўлини тутган
Ўша Низом Тўрахўжа—
Меҳрибонлик дилига жо!
Асқарали Сўлтон олим,
Шогирдлари пок муаллим,
Жалолиддин иқтисодда
Ҳам донишу ҳамда содда—
Уқитишга қаратяпти,
Йўл-йўригин яратяпти.
Олисларни кўзлаб бориб,
Ҳақиқатни сўзлаб бориб—

Кеча-кундуз излаяпти,
Зафар йўлин энди топди—
Минглар фикрин этолди жам,
Марду майдон Нуриддин ҳам!
Раҳматларим дили ёнган
Ўрмон ўғли Рустамжонга:
Асли Рустам дoston ўзи,
Алп қоматли ростдан ўзи.
Унинг босган ҳар бир изи—
Шаҳримизнинг ёруғ юзи.
Акбар Асқар ўғли оқил
Ишларию йи маъқул!
Ўз укамдай Аҳад Мансур,
Идрокию таъби манзур.
Тенгдошларининг ичида
Аъзамжон аъзам чиндан!
Қадрдоним Комил Азим.
Сизга ҳам бор шеърий назм.
Мақсадининг поклигими,
Ё кўнглининг оқлигими,
Ё ундаги содиқликми—
Ўзгартирмас дилин ҳукмин—
Эътиқоди бирдай ҳамон,
Ўзгарса ҳам ҳатто замон:
Оқибати шундайлар кам,
Дониёржон доно укам!
Кодир Али Эргашимиз—
Яшашдаги бардошимиз.
Ғуборлардан Ойбек холи,
Жилмайяпти истиқболи.
Юнусали — катта ният,
Кўнгли тўла самимият.
Ҳабибулло-ку, солдадил,
Ҳар ишда ҳам ҳукми одил!
Анваржоннинг қўли баланд,
У—савдода катта талант.
Ўктам Эшонбобо эса—
Заковатга тўлган роса,

Китоб мисол нурли синглим,
Иффатда ҳам қўрли синглим—
Мунаввархон оқиладир,
Муаззамхон топган қадр!
Ташаббус-ла ишлаб ҳар он
Севимлидир Ҳидоятхон.
Марям опа Ботир қизи
Минг болага Она ўзи.
Музаффаржон жиддий одам,
У босган ҳар пойи қадам—
Ёқиб тушган ҳамма жойга,
Қурилишнинг донғин ёйган!
Адҳамжон ҳам қаторда бор,
Ураимжон ҳаминша ёр—
Яхшиликка, эзгуликка!
Юсуф ҳожи ўзин тиккан—
Тадбиркорлик юмушига,
Раҳматилло эл ишига—
Фидойи йигит бўлди,
Юряпти у ҳалол йўлдан.
Қўп ишларни кўриб келган,
Атрофларда юриб келган,
Ёмонга тик туриб келган,
Ширин ўйлар суриб келган—
Ғуломжон ҳам вилоятда,
Нафрати бор кўнгли ётга—
Юлғичларга, ков-ковларга,
Тиканлару гов-говларга,
Текни томоқ сўнгакларга,
Йўллардаги тўнгакларга!
Қитмирларни сурган борки,
Юзни нурга бурган борки—
Фидомиз деб Марғилонга,
Бериняпти жонни-жонга!
Ана шундай фарзандларинг—
Сенинг топган дуру заринг!

Уламолар—нури дийдалар

Уламолар ҳақида
Сўз айтмоққа ожизман.
Улар нурли қадамдир,
Мен шундайин бир изман—
Диёнатнинг юзига
Билиб-билмай босилган.
Ахир мени ўқитган
Муаллимлар осилган—
Бутун руҳий оламга.
Ислоний ишқ йўлига—
Тўтиқушдай сайрашиб,
Боқмай ўнгу-сўлига
Бало-қазо ёғдирди—
Бошимизга падаркуш,
Ҳарифхўрлар кўпайиб,
Замон зайли кўриб хуш—
Кўз- кўзлади уялмай,
Ўзин эркин қушман деб,
Супурилди аялмай—
Намозхонлар душман деб!
Кўриб туриб оппоқни
Қора деган ўшалар.
Тор бўлгандай юраклар,
Тор бўлди бу гўшалар—
Очиқ дили борларга,
Дано тили борларга.
Замон боқиб юзсизга,
Қулоқ тутмай зорларга—
Кимнинг шамин ёндирди
Бир-бирини сотишлар,
Еди кўплар бошини
«Учлик» бўлиб отишлар!
Улар чизган чизикдан
Ўтолмасдик бир одим.

Ўтганларнинг руҳини
Едлаб қилса ким ҳатм
Феъли итлар ичнда
Бўлмаганми ё талаш?!
Ҳар умрга эговдир
Кўнгилдаги гулу-ғаш?
Мусулмонга закот ҳам
Асли фарзу тавоб деб,
Бойлигингдан гоҳ-гоҳо
Ҳадя этиш савоб деб—
Очнинг қорнин тўқлаган,
Ё марҳумни йўқлаган
Кишиларга ҳамиша
Жиноий иш юклаган,
Қаддимизни буклаган
Замонанинг қораси.
Доим пинҳон тutilган
Дилмизнинг яраси.
Уламолар тилини
Солсалар-да кишанга,
Аммо улар дилини
Ким олади нишонга?
Улар жондан кечдилар,
Кечмадилар имондан.
Олдик бардош сабоғин
Қанча-қанча имомдан!
Улар оёқ остида
Депсалдилар гўё ҳок.
Тоғ келганда кемириб,
Сақладилар дилни пок!
Ўтган кунни ёзишга
Туртинади қалам ҳам.
Шунчаликка борарми
Изтиробу алам ҳам.
Пешонадан шўр кетмас,
Бунга ё у равоми?

Ёруғликка чиқарми
Ҳаётимиз давоми?!
Умидсизлик боғида
Уйлаб етмай ўйига,
Иягига қўл тираб,
Бошин эгиб қуйига—
Ёнларига йўқлашган
Шогирдларнинг керагин.
Ҳадик билан бўшатиб,
Тўлиб кетган юрагин—
Динингизни асранг деб,
Ҳилватда дарс ўтишган,
Ёруғ кунга етолмай
Бу дунёдан ўтишган—
Охунимиз Тоштемир.
Унга бошлар таъзимда.
Абдусамад қори ҳам
Куйланади созимда.
Ҳаёлларга берилиб,
Ўйлаяпман яна жим.
Кўп имомлар устози,
Уламою мунажжим—
Фозилжон маҳсумнинг
Сўзи очган тилсимни.
Шаънларини шарафлаб,
Ёзаяпман нимадир.
Вужуд титрар ҳайратдан,
Босилган ҳар из нодир.
Ҳозир уни эслашдан
Йўқ ўзга иложимиз.
Яхши ҳамки бу кунга
Абдуллажон ҳожимиз—
Бардам етиб келдилар,
Узоқ йил яшадилар,
Дилдаги нури дийда
Ошларин ошадилар,
Ардоқлашар ҳамиша
Маҳсуму ҳожи номин.

Кўнглимизга қўйишар
Парвардигор каломин.
Абдураҳмон ҳожидир
Имомларнинг имоми.
Ким ҳақиқат изласа,
Ҳазратим ҳар он ҳомий!
Хонақода тингладим
Собир қори ваъзини,
Худойимга ёлвориб,
Айтганда дил розини—
Қилмишларим кўринди
Шундоққина кўзимга,
Қараб қўйдим қайтадан
Босиб ўтган изимга!
Қориларнинг қориси,
Улуғ қори Ҳакимжон.
Сўзи билан бағишлар
Давраларга гўё жон.
Тут тагининг масжиди
Бугун роса гуруллаб,
Қанотини кенг ёзди.
Унда ҳожи Нурулло—
Динга тиккан жонини,
Энди тушмас калтаклар.
Бахт бағрида ўз қавмин—
Истиқболга етаклар!
Фурқон масжид дейишар.
Нима бунинг маъноси?
Айтай унинг изоҳин
Келиб қолди хонаси:
Бу — ҳалолу ҳаромни
Бир-биридан айириш.
Бунда Рустам ҳожимиз
Бошлаганлар хайрли иш—
Битяптилар китоблар.
Кеча-кундуз олмай тин.
Топяптилар изланиб,
Кўпларнинг дил калитин.

Фотиҳа ҳам олинди,
Олий маъҳад қуришга
Жонин фидо этипти
Жалолиддин бу ишга.
Мадрасада Шухратжон
Минглар кўзин очяпти.
Дилшоджон ўз билимин
Шогирдларга сочяпти.
Уқиб беш вақт намозин,
Замонадан эл рози!
Шаҳар бағрин тўлдиран
Бугун азон овози!

Куйганларим, хуш келинг, Суйганларим, хуш келинг!

Илм нурин сочишни,
Унга кенг йўл очишни—
Уйлаб бошин қотирган,
Охир бори орттирган—
Сармоясин бағишлаб,
Астойдил пишиқ ғишглаб—
Ким мадраса қурдирди?
Кимлар уни қувдирди—
Гулзоридан, боғидан,
Жонажон тупроғидан?!
Сайдаҳмад хўжа насли
Шаҳримизнинг энг асли—
Фидойиси бўлганлар,
Ва шу йўлда ўлганлар.
Ушалардан Сайдаҳмад
Меҳнатларига раҳмат
Олиш ўрнига заҳмат
Ботқоғига сингиди,
Умрининг энг сўнгида!

Ватан туриб Ватандан,
Гўё ширин жон—тандан—
Ажралгандай бўзлаган,
Унинг меҳрин излаган—
Мужда кутган шаҳридан.
Ор—номусу фахридан
Бирор хабар тополмай,
Бу тарафга чополмай—
Кўзи тўла ёш, қараб,
Ёнида дўсти араб
Тирсагидан тутган чоғ,
Диндошига кенг қучоғ,
Очган ўша дамларда,
Енгил бўлиб ғамлардан,
Шабада елишини,
Яхши кун келишини
Орзиқиб кута-кута,
Дардини юта-юта,
Икки қўли осмонда,
Айрилди жони тандан!
Ажраб еру қўшқидан,
Куйиб Ватан ишқида.,
Ундан жудо бўлганлар,
Унга фидо бўлганлар
Эзилдилар гўё ҳас,
Бир эмас, юз ҳам эмас,
Ошди неча юз мингдан,
Шаҳрим, сенинг измингдан
Чиқиб кетган фарзандлар,
Кайтмиш ўйида бандлар—
Дунёнинг ҳар ерига
Нарига, гоҳ берига—
Сочилдилар дон каби.
Яшаса-да хон каби—
Соат сайин, кун сайин
Чидолмасдан қўмсайди
Ватанининг ҳавосин,
Ватанининг навосин.

Юрагини тиглаган,
Худо деб зор йиғлаган—
Мўминларнинг арзини,
Улар айтган орзун
Мустақиллик ушатди,
Элни дарддан бўшатди,
Кулатилди ўзаро
Урнатилган чегара.
Хориждаги юртдошлар
Тўкиб қанча кўз ёшлар,
Юрак—бағри эзилиб,
Турналардай тизилиб,
Соғинч билан учишиб,
Гоҳ бир йўла кўчишиб—
Етишяпти васлингга.
Диёнатда аслингга
Секин-секин қайтасан.
Уз тилингда айтасан,
Кўнглингдаги сўзингни,
Кўрсатасан ўзингни.
Яшаб сендан йироқда,
Умри ўтиб фироқда—
Файзулло Марғилоний
Ҳар келганда бир ёниб,
Айланишни қўймайди.
Висолингга тўймайди!
Бундай зорлар кўп жуда,
Келди — кетди авжида.
Усмонхўжа улуғдир,
Садоқати тўлиқдир.
Учрашяпмиз эрта—кеч,
Меҳмон эмас улар ҳеч.
Сенинг учун тенг фарзанд.
Ҳаммаси ҳам жигар—банд,
Тадбиркор, камтар, оқил,
Саҳовати ҳам маъқул—
Сафохону Ўзамхон
Сенинг ишқингда ҳар он.

Ширин бўлди бир суҳбат,
Ёдга тушар у бот—бот!
Ака-ука сўзлади,
Гоҳ кулди, гоҳ бўзлади.
Очди тарих қатини,
Мен уларга ботиниб,
Қатор савол ташладим.
Тинглаб кўзни ёшладим.
Аъзамхон Тўра оддий,
Туғишканимдай худди—
Дили яқин дилимга.
Меҳрим кўчиб тилимга
Сўзим билан сийладим,
Истиқболдан сўйладим.
Ўтмишдану бугундан,
Ечилмаган тугундан
Сўз очишиб мириқдик,
Бир-биримизни уқдик.
—Кимда бўлса эрку аҳд,
Ўшандадир,—деди,—бахт,
Қалб қийналар ҳижронда,
Ўтиб кетар гоҳ жондан.
Аммо эрку тенгликда,
Бир инсоний кенгликдан
Баҳра олиб яшадик.
Озодликка йўқ ҳадиқ,
Ўша юртда, узоқда,
Сизлар эса, тузоқда
Ўтказдингиз ҳаётни,
Сийлади бу юрт ётни,
Қийин бўлган Сизларга,
Тайин бўлган Сизларга—
Нималарни гапириш,
Нималарни лоф уриш.
Қон ютдингиз етмиш йил,
Бардошингизга қойил!
Ҳар на бўлса енгди эл,
Ўйронгандир энди эл,

Оғизни ҳеч очманг ланг,
 Эркингизни қўриқланг.
 Мустақиллик бахтимиз,
 Бирлаштирган аҳдимиз.
 Шундай нозик онларда,
 Бир ҳис уриб қонларда
 Шу ердами, четдами
 Ватандошнинг ўй-ғами—
 Зарурдир: бир бўлмоғи,
 Тенг туриб, тенг ўлмоғи!
 Истиқлолдан суйиниб,
 Сўзлади у куйиниб.
 Ўзи жуда ҳам жиддий,
 Туғишганимдай худди—
 Дилим яқин дилига,
 Меҳри кўчиб тилига
 Шундай қайнаб жўшди у,
 Аҳдимга аҳд қўшди у,
 Кўксимизда кўлимиз,
 Очиқ эди йўлимиз.
 Ватан туриб Ватандан,
 Гўё ажраб жон тандан—
 Куйганларим, хуш келинг,
 Суйганларим, хуш келинг!

Марғилонлик

Мени баъзан маъюс этган,
 Орамиздан эрта кетган—
 Устоз Турғун Эрматийми,
 Ҳолмат Қурбон ёзган куйми?
 Камтар укам Мақсуджонми,
 Ёки қайтмас гўзал онми?
 Ё Жалолхон Жамоловми,
 Меҳри қайноқ ул оловми—
 Ёдга тез-тез тушиб турган?
 Ёки ўша хаёл сурган—

Дониш дўстим Тўхтасинми,
Ғани Қосим, бу ё сенми?!
Ё Ҳакимжон Нурматмиди—
Ё у меҳр-шафқатмиди?!
Ё Юсуфжон Каримовми,
Ёки, ёки ҳофиз қавми—
Иброҳимжон Исақовми?
Кўрсатаолмас энди қаддин,
Ўзимизнинг Зайлобидин.
Ўзи буюк олим бўлган,
Ҳар қадами таълим бўлган—
Бу—Авлиё устозми ё,
Санаганим, айт озми ё?
Ё Юсуфжон Хонкелдими,
Ё сарсари руҳ елдими?
Кодир Юсуф, Улмас Али
Шаънларига шеърим ҳали—
Янграб баланд овоз билан.
Кўплар кетди ёз—ёз билан.
Ҳалолликнинг бир умиди—
Исмоилжон Фозилмиди?!
Ҳабибулло Мирзажонов
Оз яшади аммо ёниб—
Чўғ ташлаган қанча дилга,
Энг кўпини Миродилга!
Улканмиди Авлиёев,
Сўз қудратин ҳар он ёйиб—
Катта обрў топган эди,
Бир дард уни охир еди,
Нималардир узиляпти,
Кўнгилларим бузиляпти,
Фан йўлида умри ўтиб,
Донм ёруғ кунни кутиб—
Оғзи энди тегиб ошга,
Нима тушди ўзи бошга—
Ўлим олди у ёш жонни,
Мамажонов Ёқубжонни!

Ҳам ажойиб муаллима—
(Иложим йўқ унга куймай)
Ҳам волида Маликахон
Нега беҳос бўлди ниҳон?
Ул Юсуфжон Ҳошим отли,
Раҳбарлиги шижоатли—,
Инсонни ким эсламайди,
Излари бор ҳамма жойда!
Едга олиб ўтган онни,
Муҳиддинов Мўминжонни—
Эҳтиром-ла хотирлаймиз,
Улар руҳи билан боймиз!
Назираҳон йиллар оша
Битта кўча* бўлиб яшар.
Темир бардош Соли Қозим
Ҳурматига қўшиқ лозим.
Аҳмадхўжа Шохўжани,
Эслаб яна, эҳ нечани—
Нималардир узиляпти,
Кўнгилларим бузиляпти,
Қаердадир бу ҳис, ажаб?
Комил Пўлат, Жўра Ражаб—
Сўзу иши йирик эди,
Кечагина тирик эди.
Қамолхоннинг битта ғами—
Шаҳар обод, озодами?
Шоир дўстим Воҳид Мирзо,
Нону тузга бўлгин ризо.
Ортингдан уч қизинг қолди,
Яна шеърий изинг қолди.
Муроджон-ку кўп ёш кетди,
Тўлиб турган ул бош кетди.
Мени баъзан маъюс этган—
Ғаразлардан боши кетган
Атласчилар воқеаси,
Қулоғимдан кетмас саси!

* Назира Холматова номли кўча
назарда тутиляпти.

Очарчилик замонида,
Туриб элнинг томонида—
Кўп одамни сақлаб қолган,
Кўп одамнинг кўнглин олган,
Канча етим—есирларга,
Ночорлару басирларга
Миннати йўқ ота бўлган,
Сўнги умри мотам бўлган
Иброҳимжон Довидовни,
Эл ютқазган ўша довни—
Эслаганда титрар диллар,
Гов ташлади ўша йиллар—
Изланишнинг йўлларига,
Кишан солди қўлларига!
Жуда кўплар эрта ўлди,
Паймонаси нега тўлди?
Мудҳиш кунлар ўтди, аммо,
Дардни ичга ютдик, аммо—
Хамон ҳақни кеч англаймиз,
Шундан гоҳ шўр манглаймиз.
Эрта ётиб, кеч отамиз,
Тузалмас ҳеч шу хатомиз:
Ёмонликни қилиб қўйиб,
Жон-жонини тилиб қўйиб—
Кейин ҳамдард бўлганлар кўп,
Ҳижолатдан ўлганлар кўп!
Ким кимларнинг соясида,
Ё бошқанинг ғоясидан,
Ифво номли мараздан ҳам,
Ҳасаддану ғараздан ҳам,
Чўчиб ҳатто қорамиздан
Ўлганлар кўп орамизда!
Ўзимизни ўзимиз еб,
Яна «ҳаёт мураккаб» деб—
Кўтарайлик, қани бошни:
Оқизмайлик кўздан ёшни.

Билиб босиб қадамларни,
Авайлайлик одамларни!
Олиб идрок йўриғини,
Яхшиликнинг уруғини—
Соча олар марғилонлик,
Охир қолар марғилонлик—
Марғилонлик қаторида,
Айрилмаган ҳеч орида!
Таги тугли марғилонлик...

Ўзимни „Сен“ лайман, уни „Сиз“ лайман

Марғилон боғини кезган онимда,
Кўзни қамаштириб ўтар ёнимдан
Ўша Кумуш биби, ўша Раънолар,
Қадам босишида мингта маънолар,
Ўларнинг изидан чопади «оҳ»лар,
Бардошим куйдирар ўтли нигоҳлар.
Билмасларми қасдим йўқ-ку жонимда,
Бир оҳанг оқяпти бугун қонимда.
Отабекдай юриб кўчаларида,
Сархушланиб кундўз-кечаларида,
Йилларим довдираб ўтгани камми,
Умрим давоми ҳам ҳижронга жамми?
Сизлар ҳам қаранглар, мана, юзимга,
Ҳамон келолмайман, эй, воҳ ўзимга!
Ширин-ширин хаёл сурганим кўриб,
Тўлиқиб-тўлиқиб турганим кўриб—
Орзуси манзилга етди, деманглар,
Шамолдай келди-ю, кетди, деманглар.
Кўҳна Марғилонга хос гапни энди,
Юзма-юз ўгириб, рост гапни энди—
Сўзлашга, ёзишга чоғланиб келдим,
Дўстларим меҳрига боғланиб келдим.
Бугунги шодлигу ҳуррамни ўйлаб,
Кезяпман қадрдон гузарлар бўйлаб,

Йўлларим кўп тушган Машад,
 Кўкмозор,
 Тиллапаз, Пурсиддиқ, Мевали бозор,
 Михчилар гузари, машҳур Ёвқочар,
 Юракнинг энг нозик қатини очар.
 Қаландархонани, Шалдирамани
 Суюниб кетаман кўрган ҳамоним.
 Қўрхона, Оқ масжид, яна Йўрмадўз
 Меҳрининг розига лолдир ҳатто сўз.
 Чилли гузар, Баҳрин, Қипчоқ гузари...
 Чиройда баҳслашар бугун ўзаро.
 Покискандар, ўша Жалоиримиз
 Меҳру оқибатда аъло еримиз!
 Қаерга-ки тушса кўз ҳайратдаман,
 Маҳлиёлик ҳушни олади тамом.
 Узгача кўринар улар шукуҳи,
 Мосдир одамийлик руҳига руҳи,
 Қизлари ифбатли, йигитлари шўху
 Аммо имонлидир улар гуруҳи.
 Қарилари оқар чуқур дарёдай,
 Бир-бирига боқар чуқур дарёдай,
 Гўдак кўнгли каби тоза устозим.
 Жалол Машрабийга қўшиқлар лозим!
 Амин Ниёз ўгли элимнинг фаҳри,
 Гурурланар бундан Марғилон шаҳри.
 Адолат деб курашган Адолат қори,
 Андиша шаҳрининг номуси—ори.
 Мирзакарим ака, толиқмас ҳеч ҳам
 Минг ишни бажариб ҳовлиқмас ҳеч ҳам
 Марғилон азалдан қувноқлик шаҳри,
 Қизиқчилар доим ўз элин фаҳри.
 Ҳамма интиларди Юсуф қизиққа,
 Унинг санъатига кўплар қизиққан.
 Охунжон қизиққа эргашган кулги,
 Солган беморларнинг соғлиғин йўлга
 Мамажон Маҳсуму Усмон қорилар
 Изидан қолмасди ёшу қарилар.

Афандининг ўзи эди-да улар,
Ҳозир ҳам номларин эслаган кулар.
Ҳофизлар ҳофизи Мамат бувадир,
Элни сел этишга бўлган қодир.
Мадали ҳофиз овози баланд,
Ҳали чиққани йўқ ундайин талант.
Овозаси унинг дунёга кетган,
Марғилонда айтса Қўқонга етган,
Қўқонда айтганда эшитган Хўжанд!
Қайноқ илҳом унинг ўйи билан банд!
Жўраҳон Султонов қўшиқ айтганда,
Шогирдларин ёнга қўшиб айтганда,
Жўр овоз бўлишиб, жўшиб айтганда,
Бир лаззат кезарди ҳамиша танда.
Ўтдир Бобораҳим Мирзо қўшиғи,
Булбул мисол сайрар гулнинг ошиғи,
Гўзал бўлиб кетар дунё яна ҳам,
Шу қўшиқ уйғотса мени ҳар тонгда,
Эзгу ҳис уйғонар юрагу онгда!
Маъмуржон Узоқов жону дилимдир,
Қўшиқ нималигин топган йилимдир,
Севги қитъасига очган йўлимдир!
Хотамжонлар эса, бурро тилимдир.
Қани, уста Олим тирилиб қолса,
Яна жаранглатиб доира чалса—
Нима бўлса бўлар эди қайтадан,
Жаҳон куйга тўлар эди қайтадан!
Йўлдош Охунбобо беради фармон,
Ич—ичини эзган ҳисобсиз армон.
Эҳтиром этса-да бутун аҳоли
Яшолмади у ҳам зуғумдан холи
Машҳури оламим Тамараҳоним,
Саҳна заҳматиға фидойи оним.
Шоир Мамадали Умаров сўзи,
Юракдаги ширин армоннинг ўзи.
Олтмишларга етган бўлса-да ёши,
Қизларга мафтундир Мўминжон
Ҳошим.

Ёмонларга эса сўзлари найза,
Унинг нозик лутфи даврамиз файзи!
Тургуной ҳақида гап кетган чоғда,
Кўнглим кўтарилар гўёки тоғдай.
Гўзалу оқила, олима ўзи,
Меҳру оқибатга булоқдир кўзи!
Исмоил Маҳмуднинг заҳмати бўлак,
Унга атаб қўйган раҳматим бўлак.
Бизга олиб келди Назрул Исломи,
Ким билмас исёнкор бу азиз номни!
Адҳамжон хожининг қалами ўткир,
Қочиб қутилолмас ундан дили кир.
Азизхон Собиров фидойи фарзанд,
Илҳоми шаҳрининг ишқи билан банд.
Халқимиз қалбидир Муҳтарамамиз,
Унинг шеърларидан мамнун-ҳаммамиз.
Олимлар олими Комилжон Мирзо
Шоир бўлиб кетар даврага кирса.
Қаср қуриб қўли кўксига турган,
Дарвоза устида дарахт ўстирган
Тадбиркорлар ичра тадбири баланд,
Тоштемир ҳожимиз шундайин талант.
Соҳибахонми ё Пошоҳон ҳожи
Орзусидир ҳаё, иффат ривож!
Кўнгли тоза устоз Абдулла Рўзи,
Таълимнинг жонидир Маҳмуджон сўзи,
Иброҳим Каримнинг ёруғдир юзи,
Юлдуз қўшиғимнинг чақноқ юлдузи.
Севимлидир доим ҳалол бўлса ким,
Абдуваҳоб бугун шундайин ҳоким.
Жонсарак кезади боғни Бадриддин
Умри узаяди меҳнат қадридан.
Боғи гўзалликнинг гўзал наҳридир,
Гуллардай очилар бунда баҳри дил.
Раҳбарлигу одоб илмин бир этиб,
Энди ширин ҳаёл бағрига етиб—
Муҳаммадали ҳам ташланди кўзга,

Ўйи йўқ эзгу ишлардан ўзга!
Устозлари боскан издан қолмасдан
Ҳажв ёзар Мутал Қодир толмасдан.
Муҳаббат ёзипти гуллар арзини,
Толибжон узяпти шеърий қарзини!
Кимлар унутади кечаги кунни,
Устоз Иброҳимжон Исомиддинни—
Эсладик шогирдлар ўтиришида,
Ақл бор Маҳмуджоннинг ҳар бир
ишида!

Алоқа ишида қолдирыпти из—
Абдувоҳид ҳожи асли нурли юз,
Рўйхатда бор ҳали кўп дўстлар номи,
Дўстлар бу худонинг берган инъоми!
Ишқсиз юрмаганман ҳатто бир одим,
Ахир бу муҳаббат қадимдан қадим.
Бағрингдан бир умр уни изладим,
Ўзимни «сен»ладим, уни «сиз»ладим.
Қаламкаш синглим бор ҳаёли тоза,
Ҳамиша аёллар қалбини ёзар—
Номи Дилбар,

Ўзи дилбар адиба,

Матлубахон,

сўзи дилбар адиба!

Қумрихон, Назира, Кимсанхон эса,
Ипакнинг шуҳратин кўтарди роса.
Туғишгандай яқин менга Зиёда,
Бундай ҳаё камдир ўзи дунёда!
Вазираҳон, кўнгли гул Турсунойлар,
Юлдузхону яна ул қанча ойлар—
Назокат деганда ютиб кетади,
Идрокда, Қумушдан ўтиб кетади,
Ич-ичимда ёниб турар аланга,
Ҳаяжоним сизмай кетар оламга.
Оқилаю гўзалсиз, эй, сингилларим,
Изингизда қолган шўх кўнгишларим!

Хаёлимни тортасан гўёки олмос,
Марғилоним, сени куйлаш осонмас!
Чорлаб қолсанг қанот боғлаб учарман,
Одамийлик сувин сендан ичарман!
Ўзимни «сен»лайман, уни «сиз»лайман
Муҳаббатни яна сендан излайман!

Х О Т И М А

Неча кун-ки ўзим бедор,
Айтадиган сўзим бедор.
Қайси яхши, қайси ёмон
Ажратолмай тўлғанаман.
Марғилоним, буюк шаҳар,
Қасидангни бугун саҳар—
Етказяпман охирига,
Нима бўлар охири гап?!
Ёзиб бўлмас барчасини.
Меҳримнинг бир парчасини—
Тўкиб қўйдим оқ қоғозга,
Ўхшайдими шеърин розга!
Ўқийдиган чиқар, балки,
Насиб этса шундай ҳолки:
Хаёл қайта этилгунча.
Қайтадан чоп этилгунча.
Кимлар ўқиб чиққан бўлса—
Агар бироз ёққан бўлса—
Камситмасдан, оширмасдан,
Хатоимни яширмасдан,
Очиқ баън этса хатлар.
Олиб Сиздан маслаҳатлар,
Кимларнидир номин қўшиб,
Ёзмоқчиман яна жўшиб.
Қайта—қайта сўзлагим бор,
Яна меҳр излагим бор!

НОМЛАР ИЗОҲИ

«СОҲИБИ ҲИДОЯ» — Бурхониддин Марғилоний Али ибн Абу Бакр ал— Фарғоний ал— Риштоний (туғилган йили номаълум, 1197 йилда вафот этган) Буюк ватандошимиз фикҳга оид жуда кўп китоблар ёзган. Улуғ бобомизнинг «Ал—Ҳидоя» асари бутун мусулмон оламида, айниқса, Шарқ мамлакатлари мадрасаларида асосий қўлланма бўлиб келмоқда.

БОБУР—ЗАҲИРИДДИН МУҲАММАД БОБУР (1483 йил, 14 февралда Андижонда туғилган.. 1530 йил, 26 декабрда Ҳиндистоннинг Агра шаҳрида вафот этган) улуғ шоир, муаррих, шоҳ.

УВАЙСИЙ—тахаллуси Увайсий, исми Жаҳон отин (1779—1845) машҳур ўзбек шоираси.

СОБИР ҚОРИ НОРМАТОВ — Ўзбекистон республикаси диний ишлар қўмитаси раисининг муовини.

УМАРХОН—(Амирий) Қўқон хони, шоир.

НОДИРА—улуғ шоира (1807 йилда Марғилонга келин бўлиб тушган).

МИРЗА'НИЁЗ ФАЙЗИЙ—шоир.

АБДУРАЗЗОҚ МАШҚИЙ—(Машқи булбул) шоир (XIX аср).

ХУҲАЖОН ҚОЗИ РОЖИЙ—шоир, олим (1834—1918).

ТОШБОЛТУ—Мулла Тошболту Охунд, олим, шоир (XIX аср).

ФУРҚАТ—Зокиржон Холмуҳаммад ўғли Фурқат, лирик шоир, публицист (1858—1907)

МИРЗА УМАР ҚОРИ УМИДИЙ—шоир, муаррих. (XIX—XX аср).

АЗИМ ПОШО БИБИ— 1916 йил қўзғолони қатнашчиси.

ЧИННИ БИБИ—1916 йил қўзғолони қатнаш-
чиси.

МАДАМИНБЕК—миллий озодлик ҳаракати
йўлбошчиларидан.

ШЕРМАТХОН—миллий озодлик ҳаракати
саркардаларидан.

ҲОЖИ ОЛИМ ҚОБУЛИЙ— (Ҳазилкаш) шоир,
ҳажвчи, публицист.

МУФАЗЗАЛ УМАР—шоир.

ОРИФМИРЗА АБДУҒАФУРОВ—инқилобчи.

МАМАЖОН ТОШПУЛАТОВ—маърифатпар-
вар.

ЖАЛОЛХОН САИДЖОНОВ— (Жаҳоний)
халқ таълими сарбонларидан.

ШАМСИХОН, САИДХОН, Баҳодирхон—ака-
ука Шодмоновлар. Халқ озодлик ҳаракати ар-
боблари.

АБДУРАЗЗОҚ АБДУҚАҲҲОРОВ—шаҳар ка-
саба уюшмаларининг ilk ташкилотчиларидан.

ИБРОҲИМЖОН грамафон— Иброҳимжон
Оқунэв, биринчи судьялардан.

ШАРОФАТХОН ЭШОНОВА— аёллардан би-
ринчи милиция ходими.

СОРАХОН АЗИМОВА— хотин-қизлар ҳақ-
хуқуқи учун толмас курашчи.

СОРАХОН ҚОПЛОНОВА— жамоатчи.

БОТИРХОН ПОШШОХҲАЕВ— давлат ва
жамоат арбоби.

ОРТИҚБЕК АБСАРОВ—шаҳар милицияси
бошлиғи бўлган.

ЖАЛОЛИДДИН КОМОЛИДДИНОВ—жамоатчи.

МУЙЛИН ДАДАБОЕВ— ёшлар ташкилоти
фахрийси.

УРМОН АҲМЕДОВ— 40-50 йилларнинг ар-
боби.

ОБИДЖОН АЗИЗОВ, ТОЖАЛИ БОБОЕВ—

фашизмга қарши кураш қаҳрамонлари.

ТУРДИБИБИ АБДУЛЛАЖОНОВА — ишлаб чиқариш ташкилотчиларидан.

ЯҲҲОН РУСТАМОВ — ишлаб чиқариш раҳбарларидан.

МУРОД РАҲИМОВ — ишлаб чиқариш раҳбарларидан.

МУНАВВАРХОН ТОШХУЖАЕВ — устоз муаллим, адабиётшунос:

АБДУЛЛАЖОН ЙҮЛДОШЕВ — халқ таълими фахрийси.

ШАҲРИХОН ЕҶУБОВА — муаллима.

ҲАМИД ҚОСИМОВ — халқ таълими раҳбарларидан.

ҚОРИЯҲОН УЗОҚОВА — муаллима.

ИБРОҲИМЖОН ОХУНБОЕВ — халқ таълими ташкилотчиларидан.

СОТТИХОН ТОШМАТОВА — муаллима.

САОДАТХОН ФАЙЗИЕВА — муаллима.

ҚУДДУС МУҲАММАДИЕВ — муаллим.

АБДУЛҲАМИД ШЕРМАТОВ — вилоят халқ таълими ташкилотчиларидан.

МАҲМУД МИСҚАР МАДАЛИЕВ — мискарлик бўйича донғи дунёга кетган уста.

ТҮЛАНБОЙ — уста Тўланбой, меъмор.

ЖАЛОЛХОН, ҲАЙРУЛЛО — ака-ука ёғоч ўймакорлари.

ҲОЖИАЛИ ЧАТОҚ — машҳур меъмор.

ТОШПУЛАТЖОН ҚОЗОҚОВ — қурувчи.

МУҲСИНЖОН ҚОРАБОЕВ — донгдор атласчи.

МУЙДИНЖОН ФОЗИЛОВ — адлия фахрийси.

НЕЪМАТИЛЛО ИБРОҲИМОВ — чет элларга ҳам машҳур шарқшунос, фан доктори.

ДИЛБАРХОН ҒОФУРОВА — муаллима.

МУҲАРРАМХОН ҒИЁСОВА — муаллима.

БАШОРАТХОН ФОЗИЛОВА — олима, муаллима.

ЛУҚМОН ЙЎЛДОШЕВ — болаларнинг севимли бастакори.

МУРУВВАТХОН САЛИМОВА — муаллима.

ИСРОИЛЖОН КАРИМОВ — муаллим.

САНОБАР ПЎЛАТОВА — шоира, муаллима.

НИЗОМЖОН ТУРАХЎЖАЕВ — Фарғона водийси кўзи ожизлар жамияти ташкилотчиларидан.

АСҚАРАЛИ СУЛТОНОВ — олим.

ЖАМОЛИДДИН ҚУЧҚОРОВ — муаллим, жамоатчи.

НУРИДДИН ЖАЛИЛОВ — ташаббускор матбзаачи.

РУСТАМЖОН УРМОНЖОН УЎЛИ АҲМЕДОВ — Ўзбекистон Мудофаа вазири.

АКБАРЖОН АСҚАРАЛИ УЎЛИ ИСАҚОВ — жамоатчи.

АҲАДЖОН НАБИЖОН УЎЛИ МАНСУРОВ — Вилоят касабалар уюшмаси раҳбари.

АЪЗАМЖОН КОМИЛЖОН УЎЛИ АҲМАДАЛИЕВ — жамоатчи.

КОМИЛЖОН АЗИМОВ — савдо тармоқлари раҳбари.

ДОНИЁР ҲАКИМОВИЧ НУРМАТОВ — жамоат арбоби.

ҚОДИР АЛИЕВИЧ ЭРГАШЕВ — Фарғона политехника институтининг биринчи ректори.

ОЙБЕК АСҚАРОВ — жамоатчи.

ЮНУСАЛИ САЙФИДДИНОВ — вилоят ҳокимияти масъул ходими.

ҲАБИБУЛЛО НИЗОМИДДИНОВ — жамоатчи.

АНВАРЖОН МИРЗАЕВ — тадбиркор савдо ходими.

УКТАМ ЭШОНБОБОВ — шоир, журналист.

МУНАВВАР ҲОЖИ ОНА ҚОДИРОВА — вилоят китоб савдоси раҳбарларидан.

МУАЗЗАМХОН БОБОРАҲИМОВА — шаҳар

китоб савдоси раҳбарӣ.

ҲИДОЯТҲОН ҚАРИМОВА—шифокор ва та-
шаббускор раҳбар.

МАРЯМҲОН БОТИРОВА—фахрий мураббия.

**МУЗАФФАРҲОН МИРЗАМАҲМУД ҚОРИ
УҒЛИ АБДУЛЛАЕВ**—жамоат арбоби.

АДҲАМҲОН БОБОРАҲИМОВ — фидоӣи
шифокор.

УРАИМҲОН САИДАМАТОВ—Вилоят касаба
уюшмалари раҳбарларидан.

ЮСУФҲОН ҲОЖИ ДОВИДОВ—китоб савдо-
си фахрийси.

РАҲМАТИЛЛО КАМОЛОВ — савдо ташкилот-
чиларидан.

ҒУЛОМҲОН ФОЗИЛОВ —давлат арбоби.

ТОШТЕМИР ОХУН —имом.

АБДУСАМАД ҚОРИ —имом.

ФОЗИЛҲОН МАҲСУМ (АЪЛАМ) —машҳур
имом.

АБДУЛЛАҲОН ҲОЖИ —уламолар устози.

АБДУРАҲМОН ҲОЖИ— вилоятнинг муъта-
бар имомларидан.

СОБИР ҚОРИ— «Ҳонақа» масжиди имом ҳа-
тиби.

ҲАКИМҲОН ҚОРИ —мударрис.

НУРУЛЛО ҲОЖИ—Марғилон уламоларидан

РУСТАМ ҲОЖИ—Вилоят имомлар ҳаъйати
раиси.

ШУҲРАТҲОН ҚУРБОНОВ— мударрис.

ДИЛШОДҲОН АЛИЕВ— мударрис.

САИДАҲМАД ҲУЖА— машҳур савдогар.

ФАЙЗУЛЛО МАРҒИЛОНИЙ— асли марғилон-
лик, хорижда яшайди.

УСМОНҲУЖА—Туркияда яшайди, ота-онаси
Марғилоннинг Туягум маҳалласидан.

САФОҲОН ТУРА ВА АЪЗАМҲОН ТУРА—Маш-
ҳур Саид Аҳмад ҳўжа ҳазратнинг неваралари.
Макка ва Мадина шаҳарларида яшайдилар.

ТУРҒУН ЭРМАТОВ— шоир, ташкилотчи.

- МАҚСУДЖОН САЙРАМОВ**— вилоят савдо идоралари ташкилотчиларидан.
- ЖАЛОЛХОН ЖАМОЛОВ**—жамоат арбоби.
- ТУХТАСИН МАМАЖОНОВ** —вилоят ёшлар ташкилоти раҳбарларидан.
- ГАНИ ҚОСИМ**— журналист.
- ҲАКИМЖОН НУРМАТОВ** —вилоят пиллачилигининг таниқли ташкилотчиси.
- ЮСУФЖОН ҚАРИМОВ** —журналист.
- ИБРОҲИМЖОН ИСОҚОВ** —ҳофиз.
- ЗАЙЛОБИДДИН ЮСУПОВ** —таниқли қизиқчи.
- АВЛИЕХОН МУҲАММАДИЕВ** — Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ҳақиқий аъзоси.
- ЮСУФЖОН ХОНКЕЛДИЕВ** —журналист.
- ҚОДИР ЮСУПИЙ** —журналист.
- УЛМАС АЛИ** —журналист.
- ИСМОИЛЖОН МИРЗАЖОНОВ**—журналист.
- МИРОДИЛ МИРЗАЖОНОВ** —журналист.
- УЛКАН (ИСҲОҚ) АВЛИЕЕВ**—журналист, муаллим.
- ЕҚУБЖОН МАМАЖОНОВ** —олим.
- МАЛИҚАХОН УМАРОВА** —муаллима.
- ЮСУФЖОН ҲОШИМОВ** —жамоатчи.
- НАЗИРАХОН ҲОЛМАТОВА** —жамоатчи.
- СОЛИЖОН КОЗИМОВ** —олим.
- АҲМАДХУЖА ШОҲУЖАЕВ** —муаллим.
- КОМИЛ ПУЛАТОВ** —журналист.
- ЖУРА РАЖАБОВ** —журналист.
- КАМОЛХОН— КАМОЛХОН РОЖИЕВ.** —жамоат арбоби.
- ВОҲИД МИРЗАЕВ** — ишлаб чиқариш ташкилотчиси, шоир.
- МУРОДЖОН ОЛИМОВ** — ишлаб чиқариш ташкилотчиси.
- ИБРОҲИМЖОН ДОВИДОВ**—ишбилармонлар устози, истеъдодли тадбиркор.
- ҚУМУШ БИБИ** —«Ўтган кунлар» романи қаҳрамони.

РАЪНО—«Меҳробдан чаён» романи қаҳрамони.

ЖАЛОЛ МАШРАБИЙ—шоир, драматург, ҳажвчи ёзувчи.

АМИН НИЁЗОВ—Давлат ва жамоат арбоби.

АДОЛАТ ҚОРИ—Адолат Йўлдошева, милиция фахрийси.

МИРЗАҚАРИМ УМАРОВ— Давлат ва жамоат арбоби.

ЮСУФЖОН ҚИЗИК ШАКАРЖОНОВ, ОХУНЖОН КИЗИК ХУЗУРЖОНОВ, МАМАЖОН МАХСУМ, УСМОН КОРИ—машҳур кизиқчилар.

МАМАТ БУВО САТТОРОВ—уста ҳофиз.

МАДАЛИ ҲОФИЗ—ХХаср бошида дунёга машҳур бўлган ҳофиз.

ЖУРАХОН СУЛТОНОВ, БОБОРАҲИМ МИРЗАЕВ, МАЪМУРЖОН УЗОҚОВ—Ўзбекистон халқ ҳофизлари

УСТА ОЛИМ—доирачилар пири комили.

ЙУЛДОШ ОХУНБОБОЕВ—давлат арбоби.

ТАМАРАҲОНИМ— машҳур халқ артисти

МАМАДАЛИ УМАРОВ—шоир, ёзувчи, журналист.

МУМИНЖОН ХОШИМОВ—шоир.

ТУРҒУНОЙ ЭГАМБЕРДИЕВА—олима, жамоат арбоби.

ИСМОИЛ МАХМУД—шоир.

НАРЗУЛ ИСЛОМ—Ҳиндистоннинг дунёга машҳур шоири.

АДҲАМ ҲОЖИ КАРИМОВ—шоир, ёзувчи журналист.

АЗИЗХОН СОБИРОВ— Устоз журналист

МУХТАРАМА УЛУҒОВА—шоира.

КОМИЛЖОН МИРЗАЕВ—олим.

ТОШТЕМИР ХОЖИ— Тоштемир ҳожи Маҳмуджон ўғли. Машҳур тadbиркор.

СОХИБАХОН— Пошосайдхон ҳожи Маҳмудова. Жамоатчи.

АБДУЛЛА РУЗИЕВ— журналист.
МАҲМУДЖОН ДАДАХОНОВ— вилоят халқ таълими фахрийси.
ИБРОҲИМ КАРИМОВ— олим, журналист.
ЮЛДУЗ УСМОНОВА— саҳнамиз юлдузи.
БАДРИДДИН ФОЗИЛОВ— маданият арбоби.
АБДУВОХОБ АБДУЛЛАЖОН Ўғли РУЗИЕВ— Марғилон ҳокими.
МУҲАММАДАЛИ МАҲМУДОВ— Ўзбекистон маданияти арбобларидан.
МУТАЛ КОДИР— ҳажвчи ёзувчи, журналист.
МУҲАББАТ ИБРОҲИМ ҚИЗИ— шоира, журналист.
ТОЛИБЖОН ТУРСУНОВ— шоир, журналист.
ИБРОҲИМЖОН ИСОМИДДИНОВ— олим.
МАҲМУД АБДУЛЛАЕВ— шоир ва жамоатчи.
АБДУВОҲИД ҲОЖИ ЖУРАБОЕВ— вилоят ишлаб чиқариш раҳбарларидан.
ДИЛБАР МУМИНОВА— журналист.
МАТЛУБА АБДУРАҲМОНОВА— журналист.
КУМРИХОН СОЛИКОВА, НАЗИРАХОН ХУСАНОВА, КИМСАНХОН АҲМЕДОВА— донгдор ипакчи ва атласчилар.
ЗИЕДАХОН АЗИМОВА— ишлаб чиқариш ташкилотчиларидан.
ВАЗИРАХОН ОЛИМОВА — ишлаб чиқариш ташкилотчиси.
ТУРСУНОЙ АЪЗАМОВА— меҳнат фахрийси.
ЮЛДУЗХОН ОЛИМОВА— жамоат арбоби.

Ўз (С) Вилоят «Фарғона» нашриёти,
1993 йил, Й. Сулаймон.

«Марғилоннома» — қасида.

ЙЎЛДОШ СУЛАЙМОН

МАРҒИЛОННОМА

Қ А С И Д А

Муҳаррир — Солиҳ Қаҳҳор

Мусаввир — Сайдулло Мамадхонов

Техник муҳаррир — Маҳмуджон Фаҳридинов.

Мусаҳҳиҳ — Уктамжон Аҳмедов.

МУНДАРИЖА

Муқаддима	3
Сен — «Соҳиби ҳидоя» ватани.....	4
Фарзандларинг — дуру заринг	8
Уламолар— нури дийдалар	15
Суйганларим, хуш келинг	19
Марғилонлик	23
Ўзимни «сен»лаб	27
Х о т и м а	32
Номлар изоҳи	33

Босмахонага теришга берилди 25.02.94 й:
Босишга рухсат этилди 24.05.94 й: Ҳажми
3,0 табоқ. Буюртма № 575. Миқдори 5000 нусха.

Юқори босма усулида китобча тўласича
Олтиариқ босмахонасида тайёрланди. Баҳоси
келишилган нархдасўм.

Ҳ О М И Й

*Фарғона вилояти улгуржи ва чакана
китоб савдо бирлашмаси.*

Раҳбари

**Қодирова Мунаввар хожи она
Ёқуббек қизи.**